

10.746/18

OSZK

Országos Széchenyi Könyvtár

~~1136~~

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

10.746

/18

18

STEIER LAJOS

FELSŐMAGYARORSZÁG ÉS A REVÍZIÓ

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

BUDAPEST, 1933

KIADJA AZ ERDÉLYI FÉRFIAK EGYESÜLETE

AZ ERDÉLYI FÉRFIAK EGYESÜLETE
JANCSÓ BENEDEK TÁRSASÁGÁNAK KIADVÁNYAI

18

STEIER LAJOS:

FELSŐMAGYARORSZÁG ÉS A REVÍZIÓ.

BUDAPEST, 1933. KIADJA AZ ERDÉLYI FÉRFIAK EGYESÜLETE
SZERKESZTIK ASZTALOS MIKLÓS ÉS ZAKARIÁS G. SÁNDOR

STEIER LAJOS:

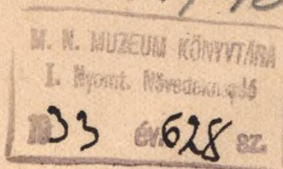
FELSŐMAGYARORSZAG ÉS A REVÍZIÓ.

KIADJA AZ ERDÉLYI FÉRFIAK EGYESÜLETE
BUDAPEST, 1933

Zart

10.746/18 D 1986

R 1965

Jancsó Benedek a Holnap Magyarországaról szóló tanulmányában 1929-ben írta, hogy — „Trianon óta a magyar nemzeti politikának két sarkpontja van: a revízió és az idegen uralom alatt szenvedő magyar kisebbségek kérdése és egyiknek megoldása sem függ csupán tőlünk. Érettük nem tehetünk egyebet, mint kitartóan küzdeni, míg meg nem oldódnak valamilyen reánk nézve kedvező és előnyös formában. Ez a határidő azonban inkább távolabbi, mint közelebbi.“ — Úgy hiszem, hogy Jancsó Benedek, amikor ezt írta, valószínűleg arra gondolt, hogy az egész kontinens, vagy talán az egész föld általános vágya és igénye a rend, a békés fejlődés, az igazság és az életjogok iránti kölcsönös megértés után fogja adni azt a nemzetközi keretet, melyen belül revíziós követeléseink kielégítése, mint egy mozaikrész helyet kaphat, mert hiszen igényeink, követeléseink különlegesen, egyedül nem igen valósíthatók meg, amíg mögöttük, mint hajtóerő csak Magyarország integritási eszméje, a mi jogos nemzeti életigényeinkre vonatkozó bizonyító anyagunk és szervezkedésünk áll. Revíziós törekvéseinknek igen helyes érzékkel követett alapeszméje mindig az volt, hogy velők és bennök nem izolálódtunk csupán a magyar nemzeti követelések területére, hanem beleilleszkedtünk a helytelen békediktátumok és az ezek szellemétől még mindig szaturált nemzetközi szervezetek által létesített és vezetett világkép megmásítását követelő mozgalomba, mert ma a revíziós eszme nemcsak a miénk, akik elsőnek, Trianon óta hirdettük, hanem egész Európáé és Amerikáé, nagyrészt a győzőké is — néhány satellesüktől eltekintve, — egyszóval mindazoké, akik belátják, hogy a

páriskörnyéki békék által alkotott rendszer súlyos egyéni, nemzeti, állami és kontinentális gondokkal sújtotta az emberiséget. Revíziós politikánk ezen helyes irányelvének tudható be az, hogy provizórikus nemzetközi előnyök kedvéért sem pályázott részmegoldásokra és fegyelmezettséggel haladt el olyan kezdeményezések mellett, melyek külsőleg kultúrális és gazdasági színezetűek, de mondhatni szirénhangú kísérletek voltak és a mai helyzetnek nem gyökeres gyógyítását, hanem elpalástolását célozták. Ezek az esetleges részmegoldások izoláltak volna bennünket, mert általuk kiestünk volna a revíziót követelő világáramlat kialakuló szolidaritásából. Ma már a magyar kérdés európai kérdés. A csehek csak a háború második felében tudták elérni azt, hogy nemzeti ügyüket, mint más nagy kérdések függvényét európai jelentőségűvé tegyék. Nálunk sokan ügyünket stagnálónak, vagy nagyon lassú mozgásúnak tartják. Ez a közelből való látás következménye. Aki azonban külföldön kíséri figyelemmel az eseményeket, az konstatálhatja, hogy ma már minden nemzet és minden állam kebelében vannak a nagy és általános revíziónak és így a magyar törekvéseknek is jelentős hívei. Ha ezt a tényt összehasonlítjuk a huszas évek kezdő időszakával és tekintetbe vesszük a nagy történelmi átalakulások eddig ismert tempóját, be kell vallanunk azt, hogy a revíziós követelésnek egy világáramlatban való összesűrűsödése, történelmi szemszögből nézve, meglehetősen gyors. Lehetséges, sőt valószínű, hogy a mai technikai felkészültségű és rohamosan pergő életben a nemzetközi, politikai dedukciók, a felfogások változtatása, a világáramlatoknak hullámlása is gyorsabb tempóban jelentkezik, mint azelőtt. Milyen erős, majdnem bevehetetlen pozíciók felett rendelkeztek tizennégy esztendővel ezelőtt a nemzetközi közvélemény területén a csehek és az úgynevezett csehszlovákok! A győztes nagyhatalmak kegyeltjei, protekcióktól, pártfogásoktól elhalmozva, nagyon is értették a módját, hogy ezt az ő pozíciójukat még jobban kiéplítsék és megerősítsék. Nyugaton mindenki, aki nemzetközi politikával foglalkozott, meg volt győződve arról, hogy

Csehszlovákia pótolni tudja majd a volt monarchia európai hivatását. A csehekben, illetve a csehszlovákokban, Közép-európa bástyáját, vezető és döntő nemzetét látták, mely az osztrák és magyar dekadens népmaradványokat is fel fogja morzsolni. Mi akkor ezen nyugati és a csehek által inficiált közvélemény szemében már csak a múlté, az elmúlásé voltunk. Ma, nem is másfél évtized elmultával világszerte tudják, hogy Középeurópának ezen győztessé avanzszirozott nemzete nem teljesítette a vállalt feladatot, nem töltötte be a neki kiosztott hivatást és hogy egy hármas hatalmi csoportosulásnak nem egészen béna tagja. Tudják, hogy a volt Ausztria összes betegségeit örökölte és hogy régi módszerrel igyekszik belső bajait elfedni. A Nyugat betegnek tartja ugyan szövetségeseit is, azonban a revízió szükségességének kérdését különösen Csehszlovákiával kapcsolatban szokta hangoztatni. Ennek oka két körülményben keresendő. Mindenekelőtt közelebb esik a Nyugathoz, mellyel mindazon nemzetek és nemzetrészek is közvetlenebb kapcsolatban állnak, melyeknek súlyos megkárosítása árán jött létre. A Csehszlovákia határain belüli állapotok, elégedetlenségek és viszályok hangjait így közvetlenebbül és jobban lehet Nyugaton hallani, mint a balkáni népekéit. A másik körülmény Csehszlovákia földrajzi elhelyezése, területi és népi összetétele, határalakulása és az összes ezzel kapcsolatos és ebből eredő egyéb tényezők. Nem fogok előadásomban revíziós törekvéseink ezen érveiről részletesebben beszélni, kerülni fogom továbbá a revízió szükségességének bizonyítását célzó nagy adatcsoporthoz is, — mert hiszen itt, közülünk senkit sem szükséges meggyőzőm a revízió jogosságáról és szükségességéről. Valamennyien, magunkon, életünkön, bajainkon és gondjainkon eléggé tapasztaljuk követeléseink jogosságát, delátjuk ezt elszakított nemzetrészeink és a Szent István védő- és egyesítő palástja alól hűtlenül elszakadt testvérnemzetek sorsán és mai állapotán is. Egyébként tizen-négy esztendőn keresztül a revíziós kérdést felsőmagyarországi vonatkozásban is már annyira átdolgoztuk, megvilágítottuk, megvitattuk, hogy alig lehet ebben a kérdésben objektív

megállapítások tekintetében újat mondani, — hacsak nem ereszkedünk eshetőségek, lehetőségek és feltételezések egyéni kirajzolásába. Én Felsőmagyarországnak a revíziós kérdéssel való összefüggéséről az Erdélyi Férfiak Egyesülete Jancsó Benedek Társaságának megtisztelő felkérésére már kétszer tartottam előadást. Először a csehszlovák köztársaság külpolitikáját ismertettem és ennek keretében kitértem a revíziós problémára, második előadásomban Felsőmagyarország helyzetét nemzetközi viszonylatban voltam bátor elég részletesen megrajzolni. Természetesen már akkor behatóbban foglalkoztam revíziós kérdésünk északi összefüggésével. Megemlítettem második előadásomban, hogy Csehszlovákia felénk eső részében sehol sem terjeszkedik a geopolitikai határig, viszont nem is tesz eleget az etnopolitikai követelményeknek sem, mert majdnem mindenütt átnyúl a magyar etnikumba. Ez a határ tisztára hatalmi határ, melynek alig 10%-a esik össze a tót nyelvhatárral. A köztársaság groteszk alakját éppen a keleti területnek a cseh történelmi terület zárt alakjához való csatolása okozta. Minden egyéb érvtől eltekintve, eléggé magyarázza az állam alakjának mesterkéltségét az az egy tény, hogy a nyugati és keleti részek egymástól határozottan elütő geológiai korszakok képződményeit mutatják. A köztársaság határa 2800 km, egy a területének megfelelő kör határvonala, kerülete csak 1300 km lenne. Az ország területébe berajzolt legnagyobb kör az egész területnek csak egynegyedét foglalná magába. Ez az excentrikus földrajzi alakzat nagy stratégiai hátrányokkal jár. A keleti részen, Ruszinszkon, egy 80 kilométeres vonalnak áttörése elegendő lenne a keleti területnek elszakításához, hasonló a helyzet a Németország és Ausztria közötti leg-rövidebb átló (150 km) tekintetében. A Magyarország és Csehszlovákia közötti dunai határ 200 km hosszú, mely csak akkor lenne elfogadható és nemzetközi szempontból indokolható, ha két teljesen elütő etnográfiai egységet választana el egymástól és ha két különböző kultúrterület természetes választóvonala volna. Ebben az esetben azonban az etnográfiai, gazdasági, kulturális és forgalmi egységet teljesen

szétvágta. A groteszk határképzés olyan földrajzi és forgalmi problémák elé állította az új államot, melyeknek túlnyomórészt eddig nem tudta megoldani. A keleti részek egy tőlük messze északra fekvő centrum alá rendeltettek és nemcsak politikai, hanem gazdasági, forgalmi fejlődésük irányvonalait a természetes déli centrum helyett, most észak felé kell bocsátaniok, ami nemcsak ezen területek, hanem az egész állam részére is rendkívül nagy nehézségeket jelent.

E teljesen hibás geopolitikai és etnopolitikai déli helyzet miatt a csehszlovák állam kérdése itt Közép-Európában a legfontosabb nemzetközi problémává lett. Az állandó harc, melyet Csehszlovákia kénytelen nemzeteinek és egyes részeinek geopolitikai törekvései ellen viselni, természetesen egyik legsúlyosabb indokolása a középeurópai mai rendszer megmásítását célzó törekvéseinknek, melyek mint említettem, mindjárt Trianon súlyos feltételeinek megismerése után megindultak. Ennek a teljes erővel meginduló magyar revíziós mozgalomnak tudható be a Millerand-féle kísérő levéllel kapcsolatos és folyományaképpen történt Paléologue-féle revíziós kísérlet, mely azt kontemptálta 1920 áprilisában, hogy északon Nyitra, Léva, Rozsnyó, Kassa, Ungvár, Munkács, Beregszász visszakerültek volna Magyarországhoz, északkeleten közvetlenül határunk lett volna Lengyelországgal a Sáros-megyétől Mármarosig terjedő határvonalon egészen a mai mármarosi román—csehtót határig. Ez a kísérlet, melynek később nem akadt gazdája, a lengyel-orosz háború idején történt. 1920 május 9-én a „Temps“ is írta, hogy Magyarországtól ne vétessenek el olyan területek, amelyeket színmagyar lakosság népesít be. Franciaország akkor a szovjet hatalom elleni ellenállóképes lengyel-magyar-román összefüggő európai izoláló területet akart létesíteni, mert bizalma akkor a cseh és jugoszláv erőkből, szláv szolidaritási érzelmeik miatt, megrendült. Tény az, hogy Franciaországban már akkor voltak felfogások, melyek különösen amerikai hatás alatt felismerték a trianoni feltételek azon elkerülhetetlen következményét, mely a nagy igazságtalanságok és az ebből

fejlődő súlyos ellentétek miatti állandó középeurópai feszültségben fog mutatkozni. Azt is látták, hogy a francia közép-európai pozíció hézagos és sok tekintetben negatív lesz, ha a magyar nemzetet ebbe a francia pozícióba bele nem illesztik. Hogy ezt megtehessék, a nemzeti létében és nemzeti méltóságában sértett és lesújtott magyar nemzetet erősíteni és békíteni kellett. Így keletkezett a Paléologue-féle kísérlet és ezzel kapcsolatban a Millerand-féle kísérőlevél, amelyben foglalt ígéret hatása alatt és ezen ígéret betartását feltételezve határozta el magát tulajdonképpen a magyar kormány a békeszerződés aláírására. Azt hitték akkor Magyarországon sokan, hogy Franciaország a keleti események hatása alatt igyekezni fog a dunai államok közötti ellentéteket bizonyos méltánysággal kiegyenlíteni. Nem ez történt. Trianon súlyos csapásait nem enyhítették. A trianoni határvonalban a diktáló ántánt az 1918 előtti és 1918-i cseh határjavaslatokat reáknézve szerintük véglegesen in pessimo változtatta meg és a maximális cseh követeléseket a ruszinszkoí területtel rekompenzálta, úgyhogy területi nagyság szempontjából magyarországi vonatkozásban a legvérmesebb cseh követelések kielégítést nyertek. Emlékezzünk arra, hogy a monarchián belül hangoztatott első cseh területi igények eleinte 8 megyéről beszéltek, később a Česky Svaz elnöke, Stanek, 13 megyét emlegetett a bécsi Reichsratban, ez a szám azután 16-ra, majd 18-ra emelkedett, ugyanilyen rohamos megnövekedést mutattak a csehek által készített etnográfiai vonalak, valamint az úgynevezett impériumi és demarkációs vonalak. A csehek által a békekonferencián követelt határvonal szerint a dunai vonal, mint határ, Vácig terjedt volna, innen a Cserhát- és Bükk-hegység gerincvonalán Miskolcot befoglalva keletre Geszthelyen át a Tokaji-hegység gerincvonalán át, majd keletre Sárospatakig, onnan felfelé, majd délkeletre Örsládányig és a Tisza mentén a mai román, csehszlovák és magyar határpontra keresztül haladt volna keletre. A nyugati korridor magába foglalta volna az egész Fertő vidékét, Sopront, Magyaróvárt, Mosont, Kapuvárat. Hogy milyen területéhség, milyen területtrablási nagy-

zási hóbert szállotta meg 1918—19-ben összes szomszédjainkat, ezt egy 1919-ből származó térkép illusztrálja, melyen még a trianoni területnél is kisebb országcsontot hagytak részünkre. Figyelemreméltó az, hogy a térképen, mely osztrák eredetű, a csehtót államnak a mainál kisebb terjedelmét kontemplálták.

A csehtótok a békekonferencián követelt délkeleti határvonalat geográfiailag indokolták. Azt hangoztatták, hogy a trianoni határ ezen a részen teljesen nyílt és az északi területnek tulajdonképeni földrajzi befejezése nem egyéb, mint a Cserhát, Bükk, Hegyalja hegységek gerince és a Tiszavonal. Mindezeket a dolgokat azért említem, mert revíziós törekvéseinkkel szemben mai északi szomszédaink ezen az alapon mesterségesen egy ellenrevíziós mozgalmat szítanak, ellenrevíziós területi követelésekkel, mint ezt majd előadásom további folyamán ismertetni fogom.

Revíziós törekvéseink eddigi mozgalmában két egymástól független, sőt egymással szembenálló revíziós álláspont, keltette a legnagyobb érdeklődést, figyelmet és hatást. Az egyik Massaryk álláspontja a cseh-magyar ellentéteknek egy határkiigazítás általi áthidalása és megszüntetése tekintetében, a másik pedig Rothermere lord revíziós javaslata. Mindakettő más és más szemszögből nyúlt a kérdéshez. Mindkét javaslat azonban Csonkamagyarország ki nem elégítő életfeltételein keveset változtatott volna. A Masaryk-féle ismételt visszaterő határkiigazítási kezdeményezés, mely azonban úgy a csehtót közvélemény, valamint a csehtót kormány által mindig dezavualtatott és visszautasított, a következő dolgokra vezethető vissza. A csehek a háború alatt a csehtót állam részére azért tudtak az antant körében barátokat szerezni, mert érveléseiknek gerince a németiség elleni nagy középeurópai barriére megszervezésének a hangoztatása volt. Ezt a barriért Masaryk „Új Európa“ című könyvében a középeurópai kisebb államok zónájában tervezte kiépíteni, mint ezt könyvének térképmellékletén jelezte. A barriére vezető államává a csehtót államot gondolta megtenni és a cseh sovinizmus álma volt az, hogy e barriére segítségével sikerül majd

Németország egy részét és természetesen Ausztriát is elszlávosítani, illetve visszaszlávosítani és Magyarországot agyonnyomni. Ez a grandiózus terv nem sikerült. A nagy barriére összezsugorodott egyelőre a kisantant koncepciójává és mint számos jel mutatja, ez különösen gazdasági kérdések miatt eddig nem volt és talán a jövőben sem lesz olyan szilárdan egységes, hogy a csehtót köztársaság jövője biztosítékát csakis benne lássa. Nem hallgatható el az, hogy Masaryk jó ideig feltűnő módon udvarolt a németységnek, míg ugyanakkor a magyarság részére nem volt egyetlen barátságos szava sem. Akárhányszor azonban Németországban megerősödik a nacionalizmus politikai befolyása, megfordítja ezt a taktikát. Masaryk félti államának sorsát. Németország politikai helyzetének jelentős változása, a nacionalista és revizionista eszmének Németországban való előretörése, Ausztria belpolitikájának a németországi hangulattal majdnem parallel fejlődése, a magyar-olasz vonatkozások reális kialakulása, a magyar revizionizmus kitartó tevékenysége és térhódítása, szövetségeseinek belső gyöngesége és orosz-olasz tehertételei, azonkívül, mint ezt a népszövetségi tanácskozások, a revizionista államoknak egyre jobban mutatkozó együttműködése, Amerika splendidizolációja, Angliának a békeszerződések revíziója kérdésében gyakran mutatkozó semlegessége, arról győzhették meg Masarykot, hogy célszerű lenne utakat és megoldásokat keresni, melyek Csehszlovákiát a súlyos helyzetből kivethetnék.

Masaryk elnök attól fél, hogy a cseh nemzetet három oldalról körülzáró németség szorítását a csehek nem fogják tudni leszerelhetni, akármiképen is kedveznének a csehországi németységnek, mert ebben az esetben a gyűrűnek belső szorítása válik intenzívebbé, ha ezzel ellentétes irányt követnek, akkor a külső gyűrű expanzív ereje nő. Ezért tartaná célszerűnek a déli határvonalat tehermentesíteni. Egy cseh-magyar megegyezéssel elérhetnék azt, hogy Szlovénzónak cseh kézben maradó részét gyorsabban pacifikálhatnák, a tót szeparatizmusnak véget tudnának vetni, az állam meg-

szabadulna a kisantantban vállalt nehéz kötelezettségektől, a jugoszláv-olasz relációban is megkönnyebbülne helyzete és gazdasági tekintetben is előnyökre tenne szert. Masaryk éles szemmel előrelátta azt, hogy a revizionizmus az európai kérdések problémájában mindegyre jobban fog tért nyerni. A cseh centrálista politikának ugyanis nem sikerült elnyomni és kiírtani a partikulárizmust, minthogy pedig a csehországi német partikulárizmus esetleges előretörését a csehekre nézve sokkal veszedelmesebbnek és a cseh nemzeti törekvésre nézve közelállóbb csapásnak látta, belpolitikailag mindenekelőtt annak leszerelésére és megnyugtatósára törekedett. Ezt azért is forszirozta, hogy egy cseh-német belpolitikai érdekközösség megkonstruálásával a Magyarországtól elszakított területek cseh pacifikálását gyorsabban és zavartalanabbul végrehajthassa. Amíg azonban ezt a taktikai lépését csinálta, ugyanakkor Magyarország felé határkiigazítási kijelentéseket intézett. Már 1923-ban Pályi Ede dr. előtt a következőket mondta: „kész vagyok kijelenteni, hogy a túlnyomóan magyarlakta területek visszaadásáról igenis lehet tárgyalni, de természetesen csakis megfelelő feltételek mellett. Én készséggel tárgyalok okos és tisztességes emberekkel a legkényesebb problémákról is.” Masaryk a visszaadható magyar területek dolgában a kölcsönös megértés esetén bizonyos tempót vélt szükségesnek. Szerinte az Ipolytól keletre eső területeket hamarosan át lehetne adni, az Ipolytól nyugatra eső részeket később. Kifejtette azt, hogy a Csallóközt a Duna természetes határai miatt igényelték, mert a kis Dunaág zeg-zugos volta miatt nem alkalmas határvonal részükre. Azt mondta, hogy a régi Duna medrét lehetne feleleveníteni és újra kiépíteni. Ez alkalmas természetes határ lenne és ezen az alapon tovább lehetne tárgyalhatni. „Minthogy 700.000 magyar él Szlovén-sz-kón, — hangoztatta Pályi előtt Masaryk, — ebből egyelőre az Ipolytól keletre eső 3—400.000-et adnók vissza, a többit fokozatosan később.”

Ez alkalommal Pályi dr. előtt Hrusovszky Igor csehtót képviselő térképen megrajzolta azt a vonalat, amelytől délre

eső területek visszakerülnének Magyarországhoz. Hrusovszky és Masaryk revíziós elgondolása között lényeges különbség volt. Masaryk egyelőre nem akart lemondani a Dunavonatról, míg Hrusovszky, aki Benesnek szlovenszkói bizalmi embere, a magyarlakta sáv átengedéséről beszélt.

Masaryknak ezen és későbbi ilyen értelmű nyilatkozatait, melyekből eddig nyolcat ismerünk, a csehtót kormány mindig megcáfolta. 1927 október 28-i ünnepi beszédében azt fejtegette, hogy bizonyos határkorrektúra részleteiről lehet tárgyalni, de ezek a békeszerződéseket nem fogják érinteni. 1928 november 19-én a „Sunday Times” levelezőjének nyilatkozatot adott át a köztársaság tízéves fejlődéséről, melyben a csehtót-magyar viszonyról a következőképen beszélt:

„Remélem, hogy a Magyarországgal való kapcsolatunk megjavul. Emberi szempontból megértem, ha a magyarok neheztelnek reánk és idegesek, mert területük nagyrészt elvesztették. De nem szabad elfelejteniük, hogy az elvesztett terület nagyrészt nem magyarok, hanem szlovákok, románok és jugoszlávok lakják, akikkel szemben érvényesíteni kellett az önrendelkezés elvét. Csehszlovákia Magyarországgal szemben türelmességre törekszik.”

„A békeszerződéseket sohasem tartottam tökéleteseknek, azonban olyan háború, olyan áldozatok, és olyan vérengzés után, nem tekinthetők ezek az okmányok papírrongyoknak s nem lehet őket csak úgy félredobni. Én magam személyileg a nehézségek és azok elhárítására vonatkozó diszkussziók előtt nem térnék ki, ha az összes érdekeltek ehhez beleegyezésüket adják. Azonban el kell tűnnie ezen egyezmények iránti hűtlenségnek, az egyoldalú és bajtokozó propagandának. A legélesebben elítélem azt a propagandát, amely bizonyos angol körökből indul ki. Az ilyen gyöngye alapokon nyugvó propaganda egyetlenegy államra sem hozhat jót.”

Ezt megelőzőleg 1928 október 28-án kelt jubiláris üzenetében olvashatjuk véleményét, mely szerint: „Nem várhatjuk el, hogy a békeszerződések határozatait mindenki ellenzés és tiltakozás nélkül vállalja magára. Habozás nélkül kijelen-

tem magam is, hogy a békeszerződések bizonyos tisztázást követelnek. Ennek azonban lojálisan, nyíltan és becsületesen kell megtörténnie.“

1929 május 17-én Julius Wolff német író beszélt Masarykkal a revízióról:

„Masaryk elnök, — jelentette ki Wolff — a maga személyében egyáltalán nem kifogásolja a közös egyetértés alapján végrehajtandó magyar-cseh határrevíziót. Ezzel a felfogással azonban szemben állnak Masaryk szerint a kisantant másik két államának aggodalmai, hogy tudniillik ebben az esetben ők is el lehetnek készülve hasonló magyar igényekre. Ezek az okok, amelyek miatt Csehországnak megvan kötve a keze.“

Megemlítem azt is, hogy lapjelentések szerint Masaryk 1928 husvétján kijelentette, hogy barátságos tárgyalások esetében hajlandó tárgyalni arról, hogy a magyarlakta területek Magyarországhoz visszatérjenek.

1929 július 12-én Rajniss Ferenc előtt:

„Ma is hajlandó vagyok egy békés revízióról tárgyalni. Részünkre egy Duna-szakasz feltétlen életszükségletet jelent, ezért van szükségünk Pozsonyra és annak magyarok által lakott környékére. Ezzel szemben tárgyalni lehet mindama területek revíziójáról, amelyekben 50%-on felül laknak magyarok.“

Célzásokat tett Masaryk 1928 július 2-i beszédében is, hogy „esetleges nézeteltéréseket nemzet és nemzet között lojális megegyezéssel lehet megoldani.“

1929 szeptember 2-án ismét mondja a hágai egyezkedésekkel kapcsolatban, hogy a modern fejlődés abban az irányban halad, hogy a tisztességes emberek békésen megegyezzenek. 1930 szeptember 28-án egy angol hírlapi ügynökség útján tett legutolsó nyilatkozata következőképen hangzik: „Ami Magyarországot illeti, a veszélyt a Magyarország által folytatott agresszív (?) politika jelenti. Én mindenképen együttérzek a magyarokkal nehéz helyzetükben és kedvező körülmények között hajlandó volnék fontolóra venni a fennálló határoknak javukra való megváltoztatását; mielőtt azonban

ez valamilyen formában lehetséges lesz, a magyaroknak meg kell változtatniok taktikájukat.“

A csehszlovák kormány dementije szerint akkor eredetileg Masaryk a következőket mondotta:

„Értem a magyarok nehézségeit és kész volnék kedvező körülmények között megengedni, hogy mérlegeltessék a jelenlegi határok módosítása. Mindenféle határváltoztatás azonban a parlamentnek van fenntartva és nem lehet megváltoztatni a határokat a kis- és nagyantant hozzájárulása nélkül. Ezenkívül a változás nem lehetne kizárólag egyoldalú. Területünk hasonlóképen kiterjedést kívánna javunkra. Mindez azonban nem lehetséges, amíg a magyarok nem változtatják meg taktikájukat.“

Ha utolsó nyilatkozatát és ennek a kormány által kiadott és állítólag eredetinek feltüntetett változatát összehasonlítjuk, — úgy lényeges különbség közöttük alig van, — az ellenrevízió gondolatától eltekintve, amellyel a cseh-tót politika Masaryk ajánlatát hatálytalanítani igyekezett. Benyomásom az, hogy Masaryk, aki okos és előrelátó államférfiú, kijelentéseit kísérleti ballonoknak szánta nem is annyira kifelé, felénk, mint inkább befelé, a csehtót politikai pártélet és közvélemény felé, mely azonban minden egyes alkalommal visszautasítólag viselkedett és így Masaryk révén mi magunk is meggyőződhattünk arról, hogy egy kompromisszumos revíziós megoldásnak lelki előfeltételei még nincsenek meg Csehszlovákia uralkodó közvéleményében, abban a kirakatpolitikában, mely a tényleges néphangulatot és népérzületet elfedni igyekszik.

Amikor 1927 június 27-én Rothermere lord megkezdte akcióját, melynek konkrét javaslata az úgynevezett Rothermere-vonalban koncentrálódott, úgy Masaryk, mint Benes, valamint az egész csehtót közvélemény reagáltak erre. A Rothermere terület, mely a Hrusovszky által kijelölt vonalnál valamivel többet juttat nekünk vissza északon, Pozsony, Nyitra, Léva, Losonc, Rimaszombat, Rozsnyó, Kassa, Ungvár, Munkács, Beregszász, Nagyszőlős városokat foglalja magában. Minden-

esetre figyelemreméltó, hogy úgy Masaryk, mint Benes tiltakoztak ugyan Rothermere kezdeményezése ellen, — ám kezdetben maguk is hangoztatták, így Benes 1927 október 27-i expozéjában is, hogy a békekonferencia sohasem állította azt, miszerint a szerződések örökérvényűek, hiszen mindenkinek joga van a népszövetségi paktum 19. §-a alapján a szerződések megváltoztatását kérni. Sőt 1928 április 12-én a holland „De Telegraf”-ban akként nyilatkozott, hogy be kell ismerni, miszerint a szerződések revíziója diskutábilis és senkisem állította azt, — csehtót állam legkevésbé, — hogy a mostani állapotok a legideálisabbak és hogy rajtok nem lehetne javítani. Úgy Masaryk, inkább azonban Benes ezen álláspontját később teljesen elhagyta. Masaryk és Benes a revízió kérdése helyébe a határkiigazítást akarták 1927—28-ban helyezni, hogy az egész kérdést megkerülhessék.

A Rothermere-vonatról említettem, hogy a mai Magyarország életképességét nem nagyon emelte volna és másrészt Csehszlovákia részére is elfogadhatatlan volt, mert a keleti résznek amúgy is sztratégiailag, közlekedésileg súlyos helyzetét még súlyosabbá tette volna. A köztársaság mai alakja, mely amúgy is groteszk, körülbelül a csorbai vízválasztótól kezdve egy 40 usque 55 km széles és féregnyulványhoz hasonlatos peremmaradékká vált volna, melynek értéke az államra nézve teljesen illuzórius. A cseh nemzet legérzékenyebb és legmérvadóbb szerve, a cseh tőke, ezt a keleti területet már most nagyon elhanyagolja. Ez legbeszédesebb jele annak, hogy a csehek a cseh-magyar kérdés megoldását nem a térképi horizontális irányban képzelik el, hanem a vertikálisban. A horizontális megoldást a csehtótok szeretnék. Ez természetes is, mert a vertikális megoldás a tót nemzeti területet rekompenzációs objektumnak szemelte ki, amiktől a tót nemzet jelenlegi politikai vezetői nagyon is félnek és nem bíznak a csehekben, különösen amióta Franciaországban és Angliában is bizonyos középeurópai kompromisszumos megoldásra hajlandóságok kezdenek mutatkozni. A cseh tőke azt az álláspontot foglalja el a délkeleti területekkel szemben, hogy hibás

tőkeirányítás lenne az, ha itt keleten invesztálnának, ami, ha egyáltalában lehetséges, mindenképen csak hosszú idő múlva lenne rentábilis. A cseh tőke ezt a délkeleti területet egy gazdaságilag teljesen passzív résznek tartja, melyet nem érdemes, vagy talán nem is tanácsos már most a nyugati részek gazdagságával és erejével a mai szegénységen átsegíteni. Látjuk azt például a vasútépítési program tekintetében. A szlovenszkói és ruszinszkói programból keleten semmit sem valósítottak meg. Hasonló a helyzet a pénzügyi politikában, ahol a cseh tőke még félig-meddig gyökeret akart verni, ott kiépítette pénzügyi hálózatát, hogy elszívja az ittlévő anyagi értékeket, de viszont, hogy itt lekössön értékeket is és ezzel kapcsolatban beruházzon is. Keleten ez a hálózat már sokkal tágabb szemekből áll, mint nyugaton.

Térképi vertikális megoldást javasolt revíziós tekintetben Aldo Dami. Felfogása szerint a magyar területek népszavazás nélkül visszacsatolandók, viszont Ruszinszkon és Kelet-szlovenszkon a csorbai vízvázasztóig népszavazás rendeltetnék el, míg a nyugati terület megmaradna Csehszlovákiában. Ez a megoldás visszanyúl a Paléologue-féle kísérletre. Ennél azonban jelentősen kedvezőbb, mert Felsőmagyarország nagyobb felét venné vissza a csehektől. Ennek a javaslatnak hátránya az, hogy a tót nemzetet kettészabja. Felfogásom szerint ebbe a tótság nem fog belenyugodhatni, hanem teljességét megóvándó, a magyar szent koronához való visszatérését lesz kénytelen kérni. A csehek hangoztatják, hogy az etnográfiai horizontális irányú megoldás geográfiailag nem oldható meg a csehtót állam fenntartása szempontjából, viszont a vertikális megoldás, bár geográfiailag elképzelhető, viszont involválja szlovenszkói vonatkozásban a teljes revíziót.

A revíziós törekvések ellen a csehtót politikai közvélemény a következő érveket szokta hangoztatni:

A magyar revíziós mozgalom nem egyéb, mint egy a nép félrevezetésére szolgáló bódítószer, illuziókeltés, mely a mult idők magyar ideológiájával dolgozik, mert szerintük a magyar hegemonista szellem nem változott meg, a magyar cél még

mindig az 1918 előtti, — csupán a változott helyzethez képest más a magyar taktika ma. A magyar revíziós mozgalomra a magyar belpolitikai rendszernek van szüksége, mert mindig mint a kényes belpolitikai kérdések villámhárítója szerepel. Magyarországon minden bajnak okául Trianont állítják be. A revízióellenesség azért nem tud Magyarországon megfelelő erővel kibontakozni, mert a politika és gondolatszabadság gyenge lábon áll. A Népszövetség ugyan elrendelheti a 19. § alapján esetleg a népszavazást, az érzelmeiktől az érdekektől azonban igen hosszú az út. Új generációk nőttek fel, az érdekek fölényben vannak tehát az érzelmeikkel szemben, mert a mai határ részükre már természetes helyzetet és a más uralkodó nyelvhez való alkalmazkodás létszükségletet jelent. A népszavazás és a revízió a letűnt 1918 előtti antidemokratikus korszakhoz hozna közelebb és a tót nemzet jelentős részét szakíthatná el. Szerintük a Rothermere-vonal révén Magyarországon 500.000-nél több tót élne (165.000+337.000), rutén pedig 111.000 (1.000+110.000). A Magyarországhoz való visszatérés politikai és gazdasági téren visszaesést, kulturális téren pedig stagnációt jelentene. Ez az érvük azonban éles ellenmondásban áll azzal az érvükkel, mely szerint Csonka-Magyarországnak a jelenlegi határokon belül a gazdasági boldogulás, haladás és politikai fejlődés tekintetében alapos kilátásai vannak, hiszen a mai határok emberi elgondolás szerint a legjobbak és megfelelnek a nemzetgazdasági igényeknek is. Csonka-Magyarország olyan gazdag — mondják, — mint kevés más ország. Nem lehet megengedni azt, hogy visszatérjen a korszak, melyben két nemzet fejlődése tíz más nemzet szolgátságán épült. A magyarok még mindig imperialista politikát akarnak űzni, holott nem ajánlatos ujjat húzni egész Európával, bele kell illeszkedni az európai viszonyokba. A csehtót és magyar állameszmék Trianonban megvívták a döntő csatát, a magyarságnak a vereségbe bele kell nyugodnia, mert emlékeznie kell arra, hogy a történelmi Magyarország területén egy hun és avar birodalom már eltűnt a népek feltámadt haragja miatt. (Ezt is mondják!) A magyarságnak

megalomániába esett vezetői ezt a sorsot szánják nemzetüknek a revíziós akció révén. (Ez az a felosztási rémkép, holott tudjuk, hogy Csehszlovákia gyomrát nemzetiségeinek mai száma is alaposan megterhelte.) Az igazi demokrácia Trianon feltétlen elfogadásában mutatkozik, mert hiszen szerintük Trianon a demokrácia csúcspontja. A magyarság Közép-Európa konstruktív munkájában csakis úgy vehet részt, ha a revízióról lemond és egy gyökeres belső átalakuláson megy keresztül. A magyarok kövessenek reális és nem revizionista gravaminális politikát. Ennél az érvnél még attól sem riadnak vissza, hogy nekünk ne hízelegjenek és szírénhangon mondják:

„Egy nemzet, amelynek Közép-Dunája és a Közép-Dunán Budapestje van és a legpompásabb parasztsága és iniciatív polgársága, kell, hogy súlyos lélektani helyzetében is megtalálja a középeurópai koncertben a maga szerepét! Magyarországnak nemcsak kiváló államférfiai, de még sokkal kiválóbb nemzetgazdászai vannak. Ezzel az elsőrendű intellektuél anyaggal a magyar politikai vezetés kiváló sikerrel operálhatna, ha határrevíziók helyett az új Közép-Európa gazdasági és kereskedelempolitikai átszervezéséhez hozzá akarna járulni.“ (Hodža.)

Ami pedig a kisebbségi kérdést illeti, a csehek szerint ez megvan oldva, a magyar nemzetrész többet kapott, mint amennyi a törvény és jog szerint megilleti. A revíziós mozgalom csakis ártalmára van a magyar nemzetrész, ők úgy mondják, a magyar kisebbség, helyzetének, mert Csehszlovákiában magyarelles hangulatot keltett, növelte az ellene irányuló bizalmatlanságot és türelmetlenséget, leplezte az ottani politikai élet és szervezetek megbízhatatlanságát és összekovácsolta a magyarsággal szemben a nem magyar pártokat, ami azután közös akciókban jelentkezett.

A népszavazás visszautasítandó, mert eredetileg ez már meg is történt 1918-ban különféle népgyűléseken és 1920-ban az első nemzetgyűlési választásokon, azonkívül — Benes szerint — nem megbízható eszköz.

Ezt különösen a békekonferencia és később Bethlen István gróf egy nyilatkozatával kapcsolatban hangoztatták. Bethlen a magyar álláspontot 1929-ben egy amerikai lapban a következőképpen formulázta meg.

„Mi a magyar nemzetiséghez tartozó testvéreinket akarjuk visszanyerni és népszavazásra törekszünk, mely megállapítsa, vajjon bizonyos más nemzetiségűek is vissza akarnak-e térni hozzánk, igen vagy nem. Én magam azt hiszem, hogy Csehszlovákia tót lakossága gazdasági okokból talán arra az elhatározásra jutna, hogy mellettünk döntsön.“

Megjegyzem, ezt a teljesen korrekt álláspontot a csehtót politikusok erőszakosnak nevezték, holott a magyar nemzet-részre vonatkozó követelés jogossága kétségtől mentes, a többi területen követelt népszavazás nemzetközi jogszabályon és jogszokáson alapul, melyet eddig elmulasztottak. Minthogy a tót nép és a nem cseh népek a népszavazás nélküli mostani megoldással nincsenek megelégedve, sőt egyes politikusai ezért számkivetésbe menni kényszerültek, másokat pedig a cseh-tót viszonylat rendezését sürgető politikájuk miatt börtönbe is vetettek, a döntésnek a népszavazásra való bízása elkerülhetetlen megoldás.

A magyar revízióellenes csehtót érveket összefoglalta legutolsó publicisztikai munkájában Scotus Viator. Mióta Lord Rothermere rendkívül előmozdította a magyar revizionizmust és Mussolini, Lloyd George, Borah stb. állást foglaltak a revízió mellett, azonkívül ez az eszmeáramlat a francia vezető politikusok között is hívekre tett szert, — a csehek még intenzívebben propagálják érveiket. Scotus Viator szerint:

„Be kell ismerni azt, hogy végeredményben a mostani határok egészükben a lehető legjobb kompromisszumot reprezentálják a történelmi, nemzetiségi, földrajzi és gazdasági igények között, melyek egymással szembenállnak és gyakran egymás ellen küzdenek. Ha tényleg lehetséges volna egy olyan új határvonalat kijelölni, amelynél esetleg Szlovénia csak egészen jelentéktelen magyar kisebbség maradna, de úgy, hogy nem kellene tótok ezreinek magyar uralom alá vissza-

kerülniök, ez valamilyen alapot adna ahhoz, hogy nem kellene azon kötelező gazdasági érvekre ügyelni, melyek az ország természetes feltételeiből folynak. Azonban nagyon is világos és ismeretes, hogy a mostani Szlovenszko magyar lakosságának főtömegét csakis egy olyan új határvonal segítségével lehetne Magyarországhoz visszacsatolni, mely Szlovenszktól elvonná a két természetes centrumot: Pozsonyt és Kassát és így a Dunához való hozzájuthatást, mely a határvonal keleti és nyugati részei közötti kapcsolatot átvágná és az utóbbinak a köztársaság keretein belüli helyzetét gazdaságilag majdnem lehetetlenné tenné. Hogy a tótok és magyarok közül itten világos elválasztó vonal nincsen, ez annak a hosszú asszimilációs politikának, sőt a telepítésnek is a következménye, amelyet a magyarok Szlovenszkon űznek. Ezért nem lehet semmilyen módon a „csipkés széleket“ kirekeszteni. Az alapelve: a történelmi határhoz visszatérni, a magyarokon kívül, senki sem tudja elfogadni, tökéletes nemzeti határokat nem lehet kitűzni és ezért minden további okoskodás az 1918—1920. években megállapított határokról — még ha ezeknek tökéletlensége el is ismertetik, — csakis a létező ellentéteket kimélyítheti és egy új általános konflagrációt idézhet elő.“

Ez a cseh érvelés valósággal hemzseg a hamis információktól. Pozsony és Kassa sohasem voltak és nem is lehetnek Szlovenszko természetes centrumai, mert ennek szélén fekszenek, a magyar etnikumon belül, — Pozsony német-magyar, Kassa magyar jellegét a csehtót beáramlás és telepítés ellenére még ma is megőrizte.

A tótok és magyarok közötti elválasztóvonal a mostani határoktól jelentősen északra fekszik és nem olyan elmosódott, mint ezt Scotus állítja. A magyar asszimilációs hatások ezt a vonalat korántsem változtatták meg, hanem éppen ellenkezőleg, a tót vonal ereszkedett délebbre. A magyarság az utolsó századokban nem telepített észak felé.

A török hódoltság után a magyar etnikum felé leáramlott az épségben maradt tótság egy része, — de magyarok, akik a török pusztítás alatt szenvedtek, idegen telepéseket fogadtak

maguk közé, nem mentek északra. A honfoglalás utáni magyar és kun előretolt és elszórtan fekvő telepek régen elszlávosodtak. Magyar expanziós szempontból talán mulasztás is volt, hogy nem telepítettek magyarokat északon, akkor Szlovenszko etnográfiai képe másképen alakult volna. A csehek viszont az államfordulat után rögtön telepíteni kezdtek tiszta magyar területeken.

A határvonal kitűzésénél joggal kérdezhetette tehát a magyar nemzet, hogy miért tűzték ki a határvonalat a magyar etnikum rovására, míg a csehek részére ez a vonal egy megoldás in optimo és minthogy pedig szerintük a csipkés széleket egy etnográfiai vonalnál nem lehet elkerülni, miért nem maradtak meg az etnográfiai vonalnál?

Említettem, hogy a revíziós magyar törekvésekkel szemben a csehtótok ellenrevíziós követelést igyekeznek szembeállítani. Masaryk legutolsó revíziós nyilatkozatának a kormány által kibocsátott korrektúrájában már szó volt arról, hogy nekik is igényük van bizonyos magyarországi területekre. Ezzel kapcsolatban megemlítem, felvetik azt az eszmét is, hogy ajánlatos lenne a revíziós és kisebbségi kérdést úgy megoldani, hogy a Csallóköz és a dunai part magyar népét ki kellene cserélni a Csonka-Magyarországon lévő tót kisebbséggel. Elfelejtik azt, hogy a Csallóköz és a vele összefüggő magyar sáv népe nem behívott telepes nép, mint például a békési tótok. Ez a lényeges különbség az egész eszmét elfogadhatatlanná teszi a magyar nemzet részére, mely elszakított területeit visszaköveteli és nem elégedhet meg semmilyen részletmegoldással és csalafintasággal.

A csehtót ellenrevíziós követelést a következőképen formulázták meg:

„Elsősorban a Szobtól keletre eső vidéken jogosult határ-
változtatási igényünkről volna szó, ahol feltétlenül szükségünk van az Ipoly balpartján egy jelentékeny sávra és az egész párkány—ipolysági, balassagyarmat—szécsény—losonci vasútvonalra, továbbá a stratégiai határra a Mátrán át, Gyöngyöstől északra, a Bükk-hegységen, Miskolctól északnyugatra és

északra a tokaji hegyeken át vezető vonallal egészen Sárospatak mellett a Tiszáig. Ruszinszókóban is mindenütt a Tisza kell, hogy a köztársaság határa legyen, különösen teljes joggal emelünk igényt Tarpa tót vidékére.“

A követelt vonal Vácon keresztül a Mátra 1010. számú pontjától és a Bükkhegység 957. számú pontjától délre Miskolc megkerülésével Sárospataktól délre huzódik a Tiszához és annak balpartján vonul végig. A követelt területbe esnek a következő mostani jelentős magyar városok: Vác, Balassagyarmat, Pásztó, Salgótarján, Szécsény, Sajószentpéter, Szendrő, Gönc, Sárospatak stb. Nagyjában megegyezik a békekonferencia elé terjesztett cseh területi követeléssel, mely azonban Miskolcot is be akarta kebelezni és nyugaton Kapuvárig terjedő szélességben Soprontól délre ereszkedő korridorrészt követelt.

Az új területkövetelési akciót a magyar revizionista törekvések megfélemlítésére eszelték ki, azt hirdetvén, hogyha a magyarság nem hagy fel revizionista propagandájával, akkor ők fognak a világ elé állni a revíziónak ilyen értelemben való keresztülvitelére vonatkozó kérésükkel. Utalnak arra, hogy a nógrádi hegyek, a Mátra, a Bükk és a Tokaji hegyeknek a Tisza felé ereszkedő nyúlványai ugyanazzal a földrajzi jellegzetességgel bírnak, mint Szlovenszókó déli része. Etnográfiai szempontból pedig ennek a területnek ősi szláv jellegét a magyarok sem tudták letörölni. A tótság mindig tömegesen vonult e vidékre, nyugaton a lakosságnak legalább a fele tót, Kassától délre pedig egyharmada. A magyar lakosság pedig, az úgynevezett palócok, etnográfiai szempontból sokkal közelebb állnak a szlávokhoz, mint a magyarokhoz és beszédjük erősen kevert a tót nyelvvel.

Figyelemreméltó ez a csehtót törekvés, melynek célja a Szlovenszókó és Ruszinszókó déli részén elterülő magyar etnikumról kimutatni azt, hogy ez túlnyomó részben régi tót terület, mely megmagyarosodott. Különösen a Szlovenská Liga és annak titkára, Granatier dolgozik ezen. Granatier praktikus politikai célból kiegészítette és áttekinthetővé tette

Petrov orosz tanárnak a cseh tudományos akadémia és a cseh kormány megbízásából végzett kutatási eredményeit.

Reámutatnak arra is, hogy az Ipolytól kezdve a mai határvonal inkább a magyar atomizáló és mechanikusan számszerű önrendelkezés érdekében állapítottatott meg. Szerintük az antropogeografikus, földrajzi, gazdasági és stratégiai érvek inkább egy olyan természetes határ mellett szóltak, mely Váctól kezdve a Mátrán keresztül „Staré Slovensko” határán vonulna végig. Ez a határ azonban a valóságban sohasem létezett és csak legfeljebb Chaloupecky Václav cseh történetíró önkényes kombinációja. Szerintük:

„A tót nemzeti kifejlődés a Dunára és az Alföldre való olyan támasz nélkül, mely délen egyes keskeny völgyeket és hegyszorosokat egyesít, lehetetlen. Nemzeti integritásának főakadálya addig is az a tény volt, hogy ez az egyesítő természeti bázis az ellenséges elem kezében volt. A magyar revíziós javaslatok alapján a határokat megvonni annyit jelentene, mint a tótokat néhány egymástól izolált, összefüggéstelen foszlányra szakítani és a Kárpátok szikláihoz szorítani, úgy, hogy lélekzeni sem tudnának.

Ebben találhatjuk a szlovenszkói cseh-tótoknak egy cseh-magyar megegyezés előli félelmét indokolva. Aggódnak — ezt már említettem is, — hogy ez a megegyezés szétszakítja és a Kárpátok szegélyére utalja őket.

Okoskodásuk azonban éppen igazolása a magyar revíziós törekvéseknek, mert hiszen a magyar revízió eszméje nemcsak az önrendelkezési jogban, hanem az ezen jogot alátámasztó antropogeografikus, földrajzi és gazdasági szempontokban is gyökerezik. A magyar követelés egy évezredes természetes bázis reintegrációjára vonatkozik és egyáltalában nélkülözi az atomizáló tendenciát. Fejtegetéseik visszájukra fordítva, a cseh-tót álláspont éles cáfolatát jelentik.

Az új csehtót területkövetelés az úgynevezett palócoklakta területet majdnem teljes egészében részint tótnak deklarálja, részint pedig a tótság részére reklamálja.

A palócoknak a szlávokhoz csak az a vonatkozásuk van, hogy orosz és lengyel területen keresztül jöttek és hogy az oroszok „polovci“-nak nevezték őket, akik nem voltak egyebek, mint kúnok, amint ezt a történelmi és nyelvi kutatás beigazolta. Történelmileg be lehet bizonyítani azt, hogy a Szlovenszkon végigvonuló palóc sávon a magyarság bejövetelekor és később sem, tótok nem éltek, tehát visszaszlávosításról sem lehet szó.

A revízió elleni csehtót érvek között majdnem refrain-szerűen ismétlődik az ijesztgetés, hogy a magyarok ismét el akarják nyomni a tótságot, bosszút fognak rajta állni és hogy ígéreteikből soha semmit sem valósítottak meg.

A köztársaság eddigi politikai és gazdasági történetének eseményei viszont hirdetik, hogy a tótság az államépítési munkát nem a saját fejlődése részére végezte, hanem a csehek részére. A tót nép keserűen csalódott. Csupán a következő tényekre utalok. A különféle tót rezolúciók és egyezmények meghamisítása és be nem tartása, az alkotmánylevélnek inkább cseh és csehszlovák szellemben és értelemben való megkonstruálása és magának a csehszlovák nemzetnek és nyelvnek a fikciója elég ok arra, hogy a tót nemzet saját léte és jövője érdekében a mai belső helyzet megváltoztatását kérje, amit gyakran meg is tesz. A tót autonómista törekvésnek cseh részről való elutasítása azért is történik, mert a csehek ebben a mai állapot külső revíziójának esetleges megindítóját látják, mert az alkotmánylevél revíziója maga után vonná a St. Germain en Laye-i szerződés revízióját. Maguk a csehek jól tudják, hogy államuk irányában a loyaltási érzés, mint ezt Rádl cseh egyetemi tanár is megállapította, nem nagyon erős, annál erősebb azonban a nemzeti hovatartozandóság érzete a köztársaság valamennyi nemzetében. A csehszlovák állam struktúrája ezért mesterkélt és gyenge. Ennek tulajdonítható az a csehtót felfogás, mely szerint csehtót részről a revízióban hinni nem olyan számárság — mint ezt Ivánka Milán mondta — és egy szlovenszkoí nemzetgyűlés többsége kimondaná az elszakadást,

A tótság panaszai és a mai helyzet megváltoztatására vonatkozó érvei a következőkben foglalhatók össze:

A csehekkel kötött egyezmények és kétoldalú szerződések a cseh és tót nemzet társulását ahhoz a feltételhez kötötték, hogy ez a társulás dualisztikus, paritásos, föderalisztikus lesz. A keleti területen az uralkodó nemzet jogállása a tótságot illeti meg. Ennek ellenére az új állam az egységes cseh nemzeti állameszme álláspontjára helyezkedett. *A tót nemzet igen veszedelmes és védelemnélküli helyzetbe került, mert nemcsak a többségi nemzet előnyös jogállásáról szorítottatott le, hanem a kisebbségi jogvédelem garanciális hátvédjét is nélkülözni kénytelen. A külföld előtt a csehszlovákizmus oktroyált és fiktív fogalmával többségi nemzetnek tüntetik fel, viszont a kisebbségi elnyomás összes kritériumait mutató sorsban él.*

Ezeket a tót panaszokat kiegészítik a szlovenszkói és ruszinszkói gazdasági helyzetre és az elnemzetlenítésre, csehesítésre vonatkozó sérelmi adatok. Tavaly márciusban a nemzetközi munkássegély megbizottai jelentették Ruszinszkóról, hogy Kína és India éhségterületeihez hasonló képet találtak ott. A csehtót Vöröskeresztgyelet egyik titkára Ruszinszkóról tartott előadásában ezeket az adatokat megerősítette és megállapította azt, hogy a keleti területek gazdasági, valamint ebből következőleg életstandard nivója a magyar-tótéhoz viszonyítva megdöbbentően esett:

A fekete zablepény, amely a háború alatt és után került be a Verhovina házaiba, mely szimbóluma életének és nyomorának, még ma is megvan, 14 évvel a prevrat után.

A magyar kormány a nyomorgó és földművelő népnek már 1904-ben biztosított igen minimális bér mellett földbérletet. A bérletet első ízben egy évre, azután 11 évre adta a magyar kormányzat megszabott gondos megművelési terv mellett. A csehszlovák földbirtokreform egész Ruszinszkóban 9216 személynek juttatott földet 36.800 kat. hold területben, azaz egész Ruszinszkó területén csak kétszerre több földet adott, mint amennyit Égan adott bérletenkint a mai Ruszinszkó két járásának,

A mai Ruszinszko területén 1906-ban 4 millió osztrák-magyar korona kölcsöntőkével 125 hitelszövetkezet volt, most a legintelligensebb verhovinai földműves 1000 koronás kölcsöne után havi 50 korona kamatot fizet s ezt még nem is tekinti uzsorának! 1930-ban Ruszinszkóban körülbelül ugyanannyi áruszövetkezet volt, mint amennyit Égan létesített, de ezek nem gazdasági munkát végeztek, hanem politikai szerepet játszottak.

A nyomor a nép testalkatán szemmel látható. A Verhovinán a gyermekek testsúlya átlagosan 9,5 kg-mal kevesebb, mint a normális gyermeki testsúly. A statisztika e vonatkozásban egyenesen szörnyű! Van falu, ahol már 66% a degenerált lakók arányszáma.

Nagy rombolást végez az alkoholizmus. Összehasonlítva a háború előtti állapotot a maival, ma kétszerannyi az alkoholt árúsító koncesszió, mint volt!

Nem fogom a munkanélküliségre, az ipar pusztulására vonatkozó adatokat idézni, hanem csupán a kivándorlásra, Szlovenszkonak és Ruszinszkonak legnagyobb vérvesztéségre utalok. Szlovenszkról 1920—30. években 205.605 ember vándorolt ki. Ezeknek túlnyomó része tót. A tót területek szenvednek leginkább a kivándorlás alatt. A helyzet illusztrálásul Középszlovenszko 1913. évi kivándorlási és bevándorlási adatait közlöm. Árva-, Bars-, Hont-, Liptó-, Nógrád-megyéből kivándorolt akkor 2114 egyén, de ugyanakkor visszavándorolt 841 egyén, vagyis a veszteség csak 1273 lélek volt, mert 40% vándorolt vissza. Ez az arányszám egész Magyarországra nézve körülbelül 60% volt. Visszavándorlás ma alig van. Egy tót közgazdasági írónak nemrég megjelent tanulmánya számszerűleg bizonyítja, hogy a nemzeti vagyonban és jövedelemben való részesedés tekintetében Szlovenszko helyzete tetemesen kedvezőbb volt ezelőtt. Szlovenszkonak és Ruszinszkonak a gyarmati kizsákmányolás sorsa jutott. Ezt tudják a tótok és ezért legújabb politikai fázisuk felvetette a szlovenszkoí reparációk eszméjét, vagyis, hogy a csehek térítsék meg, adják vissza, amit adóban illetéktelenül kivittek

és amivel a tarifális, invesztálási és egyéb vonatkozásokban Szlovenszkót megkárosították. A tót politikai és gazdasági elégedetlenség revíziós törekvéseink jogosságának eklatáns alátámasztása és ugyanakkor, amikor Benes külügyminiszter a leghevesebben hadakozik a revíziós mozgalom ellen és mindig új módokat eszel ki a világ félrevezetésére, Szlovenszkója és Ruszinszkója egyre intenzívebben produkálja a revíziót sürgető és igazoló eseményeket és adatokat. Nem a kisantant új és fegyvercsörtető paktuma háríthatja el a középeurópai bajokat, melyekről legutóbbi tanulmányában Coudenhove-Kalergi írta, hogy forradalmi kifejlődéshez vezetnek, — hanem csakis a revízió.

Benes a revízió ellen a kisantant 1920-ban történt megalakításával két oldal felé igyekezett védekezni. A Paléologue-féle kísérlet után sietett a kisantantot megteremteni, a nagyhatalmak esetleges revíziós diktátuma és Magyarország törekvései ellen. Mindamellett egyre hangoztatta és hangoztatja, hogy mindig kész és hajlandó Magyarországot egy középeurópai együttműködésbe bevonni és meg van győződve arról, hogy egy szép napon Magyarország is eljön, hogy az új konstruktív politikai és gazdasági rendszerben résztvegyen, holott ez a kisantant lényegében Magyarország ellen irányul és ezért nem is léphet be, mert mint Gratz mondta: nem szövethetnek önmaga ellen! A kisantant ezen szétválasztó és nem egyesítő tendenciájánál fogva a középeurópai balkanizálási folyamatot előmozdítja. A gazdasági probléma rendezését a politikai szövetség problémájától tette függővé és Középeurópa mai gazdasági kuszáltságát legnagyobbbrészt ez a szövetség idézte elő. Nálunk sokan teljesen alaptalanul azt hitték, hogy a kisantant szekere rúdját Benes fogja megfordítani. A revíziós ellentétnek egy gazdasági közeledés kísérleteivel való letompítása nem sikerült. Mindazok, akik ezt csökönyösen éveken keresztül nemcsak hirdették, hanem odaát megkísérelték, kénytelenek ma belátni azt, hogy kísérleteik a kisantant genfi paktumában, mely a középeurópai gazdasági rendezés kérdését a kisantant

hatalmi kérdéseivel kovácsolta össze, kapták a leglesujtóbb választ.

Benes legutolsó ez évi januári és márciusi expozéi, melyekben a genfi paktum bejelentését előkészítette és azután a paktumot indokolta, az 1933. évet a revizionizmus szempontjából sorsdöntő évnek mondja. Szerinte, ha ezt az esztendőt simán megusszák, úgy államukért az utolsó nagy csatát megnyerték. Azt hiszi azonban, hogy a revizionizmus ebben az esztendőben véglegesen szét is foszlik. Ezt az ő optimizmusát a genfi paktummal támasztja alá, mely szerinte a revizionizmus elleni bevehetetlen gátjuk. Ennek ellentmond a paktum rendeltetéséről és hivatásáról szóló közlése, mely szerint ez nemcsak revízió, hanem belső nemzeti és állami szétbomlás eshetősége ellen is irányul. Ezt Benes különösképen kiemeli. Vajjon azonban elképzelhető-e, hogy ha odalent egy vagy két helyen a forradalom kitör, hogy Szlovenszkrét és Ruszinszkrét és ezen területek forrongó közhangulatát semmibe se véve, lesiethetnek-e Románia, vagy Jugoszlávia szertezüllő abroncsait összeszedni segíteni? A genfi paktumot felfogásom szerint a három kisantant állam belső bajai, a német belső politikai fordulat és az Anschlusskérdés aktuálissá válása, Olaszország magatartása, a leszerelési kérdés veszedelmes szirtjei és ezenkívül az a Nyugaton mindinkább terjedő felfogás, hogy a középeurópai kérdést főképen a magyar kérdés rendezésével lehetne megoldani, hozta létre. A nagyhatalmak közötti ellentétek, melyek Középeurópa felé eltolódtak, — e kérdés rendezésével enyhülnének. Nyugaton látják, hogy ezt meg kellene kísérelni. És pedig kompromisszumos alapon, mely például Csehszlovákiát ugyan gyengítené, de nem tenné életképtelenné, viszont tény az is, hogy a mi rovásunkra már nem lehet kompromisszumos megoldást kreálni. Tőlünk már túlsokat vettek el. Nehogy ezekre a kisantantbeli terület-rablókra a nagyhatalmak reádiktálják ezt a megoldást, — siettek ezek kijelenteni, hogy ők is nagyhatalmat képeznek és ők nem quantité negligible. Ezt azért is tették, hogy ezt az egész problémát olcsón megusszák.

A genfi paktum egyáltalában nem változtatott a kisantant katonai, gazdasági és egyéb vonatkozásain. Az egész csak formalitás és a kölcsönös ellenőrzés, az úgynevezett egymásra vigyázás szorosabb megvalósítása. Magyarország nélkül ez az alakulás üres dió, melynek hiányzik a magja. Gazdasági terveit aligha fogja tudni megvalósítani, mert 1927 óta egyebet sem csinál, mint kísérletezik ebben a tekintetben, de hasztalanul. Benes maga mondta, márciusi expozéjával kapcsolatban, hogy ha a gazdasági programot nem tudják megvalósítani, úgy nem tudják elérni politikai céljukat sem. Ez után pedig csak a revízió következhet. Ez pedig több mint valószínű, mert a három kis entente állam közötti forgalom egyenkint jóval alacsonyabb, mint az Ausztria és Magyarország felé irányuló egyenkénti forgalmuk. Egyébként az export és az import tételek a három állam között rohamosan estek.

A kisantant most rendkívüli erőfeszítéseket tesz, hogy Lengyelországot bekapcsolja a paktumba és így biztosítást nyerjenek a csehek különösen Németország irányában és egyúttal helyzetük megkönnyebbüljön a magyar vonalon. A csehtót lapok máris egy 75 milliós blokkról írnak, mely a revíziót véglegesen megghiúsítja. A helyzet kulcsa azonban nem itt, hanem Nyugaton van. A franciáktól függ, vajjon a revízió békés vagy háborús megoldást fog-e nyerni. A Nyugat többféle alakban igyekezett megoldásokat lancirozni az európai és így a középeurópai kérdés tekintetében. Páneurópa, dunai föderáció, kisantant föderáció Ausztriával és Magyarország nélkül. Mindez nem sikerült. Ma a német kérdés jelentősen sürgőssé tette az egész kérdéskomplexum rendezését. A középeurópai rendezés úgy Franciaországnak, mint Olaszországnak nagy érdeke. A két nagyhatalom egy pontban teljesen egyezik és ez az Anschluss kérdése. A német belpolitika és Ausztria belső helyzete ezt imminenssé tették. Az Anschlusst pedig csakis Középeurópa rendezésével, melybe a magyar kérdés is beletartozik, lehetne eliminálni. Én a mai nemzetközi konstelláció ellenére hiszek egy olasz-francia-angol meg-

egyezés lehetőségében, melyet Amerika is támogatna. Magyar vonatkozásban egy kompromisszumos javaslatot terjesztenének ekkor elénk, mely Felsőmagyarországot két részre osztaná. *Ha ez megtörténik, — véleményem szerint, — nekünk nemcsak a magyar szent korona épségének megóvása érdekében kellene ragaszkodnunk eredeti célkitűzéseinkhez, hanem a tót nemzet egységének megmentéséért is. Ez a nép, mely egy pusztuló és haldokló nemzet hippokrateszi arculatát viseli, magára hagyottan vergődik a cseh karmok között. Semmilyen nemzetközi segítségre nem számíthat és ha mi is elhagynók a döntő időszakban, a csehekhez kapcsolt része hamarosan elpusztulna. A mi revíziós akciónk politikai és területi kérdések megoldását involválja. Egységes és közös felfogásunk csakis az lehet, hogy politikailag és korszellemi tekintetben 1918 egy nagy választóvonalat képez és kölcsönösen el kell felejtünk mindazt, ami 1918 előtt volt és ami 1918 után történt, mert csakis így találkozhatunk a kölcsönös exisztenciális és nemzeti védelem közös frontján. A szabad fejlődés és az egymás mellé rendeltség égisze alatt válhat erőssé majd a magyar-tót testvériség.*

Revíziós törekvéseink bázisa elszakított nemzetrészeink megmentésére vonatkozó követelésünk. A cseh államhatalom ezért főerejét arra fordítja, hogy elszakított nemzetrészeink által lakott területet etnikailag teljesen átalakítsa. Eléggé ismereteseek ezek a metódusok és mint Rádl prágai cseh professzor mondja, — nincsen kilátás arra, hogy a cseh kormányzat és a csehtót politikai élet ezt a magatartását megváltoztassa. Nálunk voltak és vannak olyan felfogások, melyek a csehekhez és a csehtótokhoz való mindenképeni kultúrális és gazdasági közeledés elvét hangoztatják, hogy így megteremtsék egy politikai *modus vivendi* előfeltételeit. *A modus vivendit első-sorban az elszakított magyar nemzetrész számára kell megteremteni,* mert mint a rendelkezésünkre álló összes adat bizonyítja, elszakított testvéreinknek a szabad nemzeti élethez való jogát a csehtótok egyhamar teljesen nullifikálják. Kultúrális és gazdasági közeledés szálait fonni a csehtót sovinizmus felé hiú és hasztalan munka, mert mi sohasem fogjuk tudni ilyen úton elérni azt, hogy

a cseh-tótok a magyar etnikumban végzett nemzetpusztító munkájukat beszüntessék és reparálják. Nem fogok számszerű adatokat felsorolni, csak utalok olyan térképekre, melyek a cseh kormány által végrehajtott földreformnak a magyar etnikumban végzett munkáját ábrázolják. Az egyik térképvázlat mindazon községek területét mutatja vörös színben és kék színben, melyekben a földreform idegen, úgynevezett maradékbirtokosokat behelyezett és melyekben új telepés községek létesültek. Nem is kell a magyar etnográfiai vonalat berajzolni, — látni így is, hogy ez a magyar terület elfoglalása. A másik mutatja a keleti részen azokat a községeket, melyekben a kis elosztást, a nagyobb objektumok kiosztását, a maradékbirtokok, az állam tulajdonába és a földhivatal tulajdonába kerülő területek kihasítását eszközölték. Megjegyzem, majdnem ugyanazt a sűrűséget mutatja a helyek grafikai megjelölése délen, mint északon, csakhogy kiemelendő az, hogy a magyar sávon csupa idegen földigénylőt helyeztek birtokba. Ugyanez a helyzet kulturális téren. Egy visszaszlávosításnak elnevezett folyamat indult meg a magyar sávon, melyet csakis a revízió segítségével tudnánk megakasztani. *A realpolitika követelményei szerint nekünk nem szabad és nem is lehet szentimentalizmusokba és romantikus ideológiákba ereszkednünk, nekünk mindenkor ezeknek a földosztási és kultúrapusztítási ábráknak megfelelő tényleges helyzetet kell szem előtt tartanunk és eredeti célkitűzéseinkhez ragaszkodnunk, hogy a revízióban és a revízió által Csehszlovákiába bekényszerített és pusztulásnak kitett nemzet-részünket megmentsek, mert az ő erejük fogyása a mi legyengülésünk, az ő megmentésük pedig a mi újjászületésünket és jövőnket jelenti.**

* Ezt a tanulmányt a szerző előadta 1933 III. 16-án az Erdélyi Férfiak Egyesülete Jancsó Benedek Társaságának a trianoni béke revíziójáról tartott előadássorozatában. Az egész előadássorozat kivonatát lásd kiadványsorozatunk 23. számaként megjelent Zakariás G. Sándor: A revízió útja c. mű Függelékében.

LA HAUTE HONGRIE ET LA REVISION

Par LAJOS STEIER,

historien, président de la Société Scientifique de la Haute Hongrie

Dans l'Europe occidentale, tous ceux qui s'occupaient de politique internationale étaient convaincus en 1918 que la Tchéco-Slovaquie serait capable de continuer la mission européenne de l'ancienne monarchie austro-hongroise. On croyait alors que les Tchèques seraient le rempart de l'Europe centrale, que la nation tchèque y aurait un rôle décisif, dirigeant les autres et dominant même les peuples autrichiens et hongrois. Au cours des quinze années passées depuis, tout le monde s'est rendu compte que la nation tchèque ne remplissait pas la tâche dont elle fut chargée, qu'elle n'est qu'un membre presque impotent de la Petite Entente et héritière de toutes les maladies de l'ancienne Autriche, qu'elle s'efforce en vain de cacher. Dans l'opinion occidentale, la question de la nécessité de la revision se pose surtout à l'égard de la Tchéco-Slovaquie. Cela tient principalement à ce fait qu'elle est près de l'Ouest européen, avec lequel les peuples lésés dans l'intérêt de sa création ont également des relations plus directes que les peuples balkaniques, de sorte que, dans l'Ouest, on entend mieux le bruit du mécontentement des peuples de Tchéco-Slovaquie que ce qui se passe au delà de ce pays.

La frontière hungaro-tchécoslovaque, tracée de manière à englober presque partout des territoires de langue hongroise, et ne correspondant que pour une proportion à peine de 10⁰/₀ à la frontière de langue slovaque, est absolument arbitraire, injuste. La forme grotesque de la Tchéco-Slovaquie vient

précisément de l'annexion, à la Bohême, qui formait un tout bien délimité, d'un vaste territoire hongrois s'étendant loin vers l'Est. Pour faire comprendre combien artificielle est la forme de l'Etat tchéco-slovaque, il suffit de dire que les parties occidentales et orientales s'en étaient formées à des époques géologiques absolument différentes.

La frontière de la République tchéco-slovaque est de 2800 km; par contre, la circonférence d'un cercle correspondant à son territoire n'est que de 1300 km, et le plus vaste cercle pouvant être tracé sur son territoire n'en comprend qu'un quatrième. Cette excentricité de la forme de la Tchéco-Slovaquie présente de grands désavantages stratégiques. Il suffirait de percer dans la Ruthénie, située dans l'Est, la frontière sur 80 km pour prendre le territoire oriental; il en est de même pour la plus courte ligne (150 km) se trouvant entre l'Allemagne et l'Autriche. La frontière séparant le long du Danube la Hongrie de la Tchéco-Slovaquie, et dont la longueur est de 200 kilomètres, ne serait juste que dans le cas où elle séparerait deux unités ethniques et culturelles totalement différentes; elle coupe, au contraire, en deux un tout ethnique, économique, culturel, dont le réseau routier formait également une unité complète. Du fait de ces frontières, absurdes et grotesques, le nouvel Etat a de si graves problèmes géographiques et de trafic, que jusqu'ici, la plupart n'en ont pu être résolus. Les parties orientales du pays, placées sous la direction d'un centre situé loin d'eux, au Nord, doivent avoir des relations économiques et des communications avec celui-ci, au lieu de leur centre méridional d'autrefois, et cette situation fait des difficultés énormes non seulement à ces territoires, mais aussi au pays entier.

Celui-ci comprenant, au Sud, des territoires n'ayant aucun lien géographique ou ethnique avec la Bohême, la question de l'Etat tchéco-slovaque est devenue, en Europe centrale, un des plus importants problèmes internationaux. La lutte continuelle, que les Tchèques poursuivent contre les aspirations politiques des peuples mis sous leur domina-

tion, parmi lesquels le mécontentement grandit et la situation économique s'aggrave de plus en plus, rend compréhensible, elle aussi, les efforts revisionnistes des Hongrois.

Le fait est qu'il y avait, dès 1920, en France des gens qui, surtout sous l'influence d'idées américaines, se rendirent compte de la tension continuelle qu'allaient produire, inévitablement, en Europe centrale, les grandes injustices du traité de Trianon et les graves antagonismes qui devaient en résulter. On y voyait aussi que tant que le cabinet de Paris ne rallierait pas la Hongrie à sa politique, la position de la France présenterait une lacune en Europe centrale et y serait à beaucoup d'égards faible. Il fallait donc apaiser et rendre plus forte la Hongrie, mutilée et profondément blessée dans sa dignité nationale. C'est pourquoi M. Maurice Paléologue imagina son plan connu; c'est pourquoi, en corrélation avec celui-ci, M. Millerand a écrit sa lettre d'envoi, qui, par les promesses y contenues, décida en effet le gouvernement hongrois, confiant en ces promesses, à la signature du traité. Beaucoup de gens croyaient alors en Hongrie que la France, sous l'influence des événements d'Orient, s'efforcerait d'aplanir, par des mesures équitables, les antagonismes surgis entre les pays danubiens. Il n'en a rien été. On n'a pas adouci les graves dispositions du traité de Trianon. Les propositions tchèques formulées au sujet des frontières avant et en 1918 furent changées par l'Entente au détriment de la Hongrie, et celle-là ayant satisfait par le territoire ruthène les exigences maxima de Prague, contenta, aux dépens de notre pays, les désirs les plus exagérés des Tchèques quant à l'étendue de l'Etat tchéco-slovaque.

Si les Tchèques ont su gagner, pendant la guerre, d'hommes politiques de l'Entente à l'idée de l'Etat tchéco-slovaque, c'est surtout grâce à cet argument que, contre les Allemands, on devait, ainsi que l'avait expliqué M. Masaryk dans son ouvrage: *l'Europe Nouvelle*, construire une grande barrière dans la zone des petits Etats d'Europe centrale.

Selon M. Masaryk, les pays constituant cette barrière auraient dû être dirigés par l'Etat tchéco-slovaque. Le chauvinisme tchèque rêvait alors à reslavisier, au moyen de cette barrière, l'Autriche, ainsi qu'une partie de l'Allemagne, et à mater la Hongrie. Le projet n'a pas réussi. Au lieu de la grande barrière, on n'a créé que la Petite Entente, et on voit par maints indices que celle-ci, à cause surtout de raisons économiques, n'est pas et ne sera peut-être jamais assez unie pour garantir, à elle seule, l'avenir de l'Etat tchécoslovaque.

Les fondateurs tchèques du nouvel Etat, et particulièrement M. Masaryk, sont remplis d'appréhensions pour le sort de la Tchéco-Slovaquie, composée d'éléments discordants. Le changement considérable de la situation de politique intérieure de l'Allemagne, le puissant élan que viennent d'y prendre les idées nationalistes et revisionnistes, le développement de la politique intérieure de l'Autriche, l'action persévérante de la campagne revisionniste hongroise qui gagne de plus en plus de terrain, la coopération des pays revisionnistes, la „splendid isolation“ des Etats-Unis, la neutralité souvent manifestée de l'Angleterre envers la question de la revision des traités, tout cela a dû convaincre M. Masaryk qu'il serait utile de chercher des solutions propres à faire sortir la Tchéco-Slovaquie de la situation où elle se mit en prenant de trop lourds engagements.

Le président Masaryk craint que la nation tchèque, environnée de trois côtés d'Allemands, ne puisse parer au péril allemand, parce que, même si elle favorisait plus largement les Allemands de Bohême, elle n'en serait que plus fortement enserrée, et si elle faisait le contraire, cela augmenterait le péril la menaçant du côté des Allemands de l'extérieur. C'est pourquoi on voudrait, en certains milieux tchèques, d'alléger la situation sur la frontière-sud. Si les Tchèques, se réconciliant avec la Hongrie, lui rendaient une partie de la Slovaquie, ils pourraient, en effet, pacifier plus rapidement les régions slovaques qui resteraient sous leur

domination et mettre fin au séparatisme slovaque; d'autre part, ils seraient débarrassés des lourds engagements pris envers les autres pays de la Petite Entente, leurs rapports s'amélioreraient avec l'Italie et la Yougoslavie, et ils obtiendraient aussi des avantages économiques. M. Masaryk avait bien vu que le revisionnisme se mettra de plus en plus au premier plan des questions européennes; c'est pourquoi il a déclaré, à plusieurs reprises, être disposé à modifier les frontières du côté de la Hongrie.

Bien que ces déclarations aient été désavouées par le gouvernement de Prague, toutefois, si l'on compare la dernière déclaration de M. Masaryk et celle publiée par le gouvernement et présentée par lui comme seule authentique, on y trouve à peine des différences essentielles, abstraction faite de l'idée d'une contre-revision, par laquelle la politique tchéco-slovaque voulait invalider l'offre du Président. J'ai l'impression que lesdites déclarations de M. Masaryk étaient des ballons d'essai, au moyen desquels cet homme d'Etat prévoyant sondait le terrain dans son propre pays plus que chez nous, pour se rendre compte des dispositions des partis et de l'opinion tchéco-slovaques.

Le 27 juin 1927, lord Rothermere entreprenait une action pour la modification du traité de Trianon. Selon lui, la frontière nouvelle — la ligne dite Rothermere — devrait être tracée de telle sorte que le territoire comprenant les villes de Pozsony, Nyitra, Léva, Losonc, Rimaszombat, Rozsnyó, Kassa, Ungvár, Munkács, Beregszász et Nagyszöllös, fût réintégré à la Hongrie. Il est à remarquer que, quoique le président Masaryk et M. Benès aient protesté contre cette proposition, ils ont souligné eux-mêmes, au début de la campagne de lord Rothermere, — rappelons-nous, entre autres, l'exposé fait par M. Benès au Parlement de Prague le 27 octobre 1927, — que les auteurs des traités de paix n'avaient jamais affirmé que ceux-ci sont intangibles, vu que chaque Etat membre de la Société des Nations a, d'après l'article 19 du Pacte, droit à demander la modification des traités.

La ligne Rothermere, si on l'acceptait, n'augmenterait pas trop la capacité de vie de la Hongrie. D'autre part, la Tchéco-Slovaquie s'y oppose, car elle aggraverait encore la situation, grave au point de vue stratégique et à celui des communications, de la partie orientale de la Tchéco-Slovaquie, vu que celle-là, qui, déjà, a une forme très étrange, serait réduite, à partir à peu près de la ligne de séparation des eaux dite de Csorba, à une étroite bande qui n'aurait qu'une largeur de 40 à 55 km. Déjà le capital tchèque, l'organe le plus sensible de la nation tchèque, néglige ce territoire oriental, ce qui montre, mieux que tout autre indice, que la solution de la question hungaro-tchèque est envisagée par les Tchèques selon une ligne verticale, *et non horizontale*. Ils répugnent à une solution horizontale, et c'est compréhensible, parce que, d'après l'idée de la solution dite verticale, le territoire slovaque serait un objet de compensation, ce que craignent les dirigeants actuels de la nation slovaque, qui n'ont pas de confiance dans les Tchèques, surtout depuis qu'en France et en Angleterre même, on commence à être disposé à résoudre par un compromis le problème de cette partie de l'Europe centrale. Selon les capitalistes tchèques, il ne faut pas investir de capitaux dans le Sud-Est, car, en mettant les choses au mieux, ils ne porteraient leurs fruits qu'au bout d'un assez long temps. Ils considèrent cette partie de la Tchéco-Slovaquie comme un territoire économiquement tout à fait passif; d'après eux, ce n'est pas la peine — et peut-être pas encore opportun — que l'Ouest la tire, par ses richesses, de sa pauvreté actuelle. On voit, par exemple, que de son programme de construction ferroviaire relatif à la Slovaquie et à la Ruthénie, Prague n'a rien réalisé dans l'Est.

Une solution dite verticale a été proposée, quant à la revision de Tchéco-Slovaquie, par M. Aldo Dami, qui proposait de rendre sans plébiscite à la Hongrie les territoires de langue hongroise, de faire un plébiscite en Ruthénie et dans la Slovaquie orientale au delà de la ligne de séparation des eaux

dite de Csorba, et de laisser à la Tchéco-Slovaquie le territoire occidental. Ce plan est considérablement plus avantageux pour nous que l'essai Paléologue, qu'il nous rappelle à quelques égards: il tend à ce qu'on nous rende plus de la moitié de l'ancienne Haute Hongrie. Mais il présente un inconvénient, consistant à partager en deux le territoire national slovaque. Les Slovaques ne sauraient accepter cela, et pour maintenir leur intégrité nationale, ils seront obligés de demander d'être réincorporés à la Hongrie.

D'ailleurs, d'ores et déjà, les Tchèques protestent contre le plébiscite; d'après un des derniers exposés de M. Benès, celui-là est un moyen dans lequel on ne peut pas avoir confiance.

Cela, ils l'ont affirmé dès la Conférence de la Paix et, plus tard, à l'occasion d'une déclaration du comte Etienne Bethlen. Ce dernier exprimait en 1929, dans un journal américain, le point de vue hongrois de la façon suivante:

„Nous voulons récupérer nos frères de race hongroise. Nous désirons un plébiscite pour constater s'il y a, oui ou non, d'autres nationalités tendant à être réincorporés à la Hongrie. Je crois, pour ma part, que la population slovaque de Tchéco-Slovaquie sera peut-être amenée, pour des raisons économiques, à se prononcer pour la Hongrie.“

Ce point de vue parfaitement correct a été qualifié d'arbitraire par les politiques tchéco-slovaques. Pourtant, il est incontestablement juste quant aux Hongrois des territoires annexés; en ce qui concerne le plébiscite préconisé pour les autres territoires, il est basé sur les règles et coutumes du droit des gens, auxquelles on a négligé de se conformer jusque-là. Puisque le peuple slovaque et les autres peuples non tchèques de la Tchéco-Slovaquie sont mécontents de leur situation actuelle dans laquelle ils furent placés sans plébiscite, que plusieurs politiques appartenant à ces peuples ont été obligés pour cela à aller vivre à l'étranger et que d'autres furent emprisonnés pour leurs réclamations tendant à la modification des rapports tchéco-slovaques, la

nécessité s'impose de procéder à un plébiscite, afin que les populations intéressées décident elles-mêmes dans cette question.

Aux efforts revisionnistes hongrois, les Tchéco-Slovaques veulent opposer des exigences contre-revisionnistes. Dans sa dernière déclaration concernant la revision et corrigée par le gouvernement de Prague, M. Masaryk déclarait-selon le texte publié par le gouvernement — que les Tchéco-Slovaques avaient également des droits sur certains territoires hongrois. En corrélation avec ceci, on y a émis l'idée de résoudre la question de la revision et des minorités de telle sorte que la population hongroise du Csallóköz et d'une bande de territoire de langue hongroise qui est à proximité de celui-là fût échangée contre la minorité slovaque de Hongrie. Les Tchèques oublient une différence essentielle: les populations séparées de la Hongrie et mises sous leur domination sont des aborigènes, et non des descendants de colons établis par les autorités, comme par exemple nos Slovaques du Békés. Aussi, l'idée est-elle inacceptable pour la nation hongroise, qui ne peut se contenter d'aucune demi-mesure, et revendique les territoires enlevés à la Hongrie.

L'idée de réclamer de nouveau des territoires à la Hongrie a été imaginée en Tchéco-Slovaquie pour effrayer les revisionnistes hongrois: on y a déclaré que si ceux-ci ne renoncent pas à leur propagande, c'est la Tchéco-Slovaquie qui demanderait une revision au détriment de la Hongrie.

Parmi les arguments y invoqués contre nos aspirations revisionnistes, se répète souvent, presque comme un refrain, celui, tendant à faire peur aux Slovaques, que les Hongrois les opprimeront et se vengeront sur eux. On y prétend en outre que les Hongrois n'ont jamais tenu leurs promesses.

Les événements de l'histoire politique et économique de la Tchéco-Slovaquie prouvent la déception amère des Slovaques. Je ne citerai que quelques faits: La falsification et la non-observation de différentes résolutions slovaques et de conventions conclues avec eux, l'avantage donné aux Tchèques, l'esprit tchèque et tchéco-slovaque qui domine

dans la Convention, la fiction de la nation et de la langue tchéco-slovaques, sont des raisons largement suffisantes pour que la nation slovaque, dans l'intérêt de son existence et de son avenir, réclame la modification de la situation actuelle, et en effet, elle la réclame souvent. Cependant, ces réclamations ne tendent qu'à la modification du traité de Saint-Germain-en-Laye. Aux aspirations autonomistes slovaques, les Tchèques s'opposent pour cette raison aussi qu'ils craignent que celles-ci n'aient pour conséquence une revision totale, car la revision de la Constitution entraînerait celle du traité de Saint-Germain-en-Laye. Les Tchèques savent bien — le professeur tchèque Radl l'a constaté lui aussi — que le sentiment de loyauté envers leur Etat n'est pas très fort parmi les peuples placés sous leur domination, que le sentiment national y est bien plus fort. C'est pour cela que la structure de l'Etat tchéco-slovaque est artificielle et faible. Aussi, les Tchèques savent-ils que-comme l'a dit Milan Ivánka aussi-ce n'est pas une „ânerie" de croire dans la revision, et que la majorité d'une Assemblée nationale de Slovaquie se prononcerait pour la séparation d'avec les Tchèques.

Les plaintes des Slovaques, leurs arguments visant à la modification de la situation actuelle, peuvent être résumés ainsi:

D'après les conventions conclues entre Tchèques et Slovaques, l'association des deux nations était liée à cette condition qu'elle sera dualiste, paritaire et fédéraliste. Sur le territoire oriental, les Slovaques devraient être le peuple dominant; malgré cela, le nouvel Etat a été fondé sur l'idée d'un Etat national tchèque uni. Ainsi, la nation slovaque a été mise dans une situation très dangeueuse, dans laquelle elle est sans défense, car non seulement elle a été évincée de sa position avantageuse de nation formant la majorité sur son propre territoire, mais elle manque de la garantie accordée aux minorités pour la protection de leurs droits. Ainsi donc, les Tchèques, se référant à la notion, - qui n'est qu'une fiction, imposée

aux Slovaques, — du tchéco-slovaquisme, présentent devant l'étranger ceux-ci comme une nation dominante; la vérité est que les Slovaques sont dans une situation tout à fait semblable à celle des minorités opprimées.

A ces plaintes formulées par les Slovaques, s'ajoutent les griefs des Slovaques et des Ruthènes relatifs à leur situation économique et à leur dénationalisation par les Tchèques, qui veulent les tchéquiser.

C'est l'émigration qui cause le plus de pertes à la Slovaquie et à la Ruthénie. Ce sont les régions slovaques qui en souffrent le plus: entre 1920 et 1930, elles ont perdu, du fait de l'émigration, 205.606 habitants, pour la plupart Slovaques. La Slovaquie et la Ruthénie sont exploitées comme une colonie. C'est pourquoi la politique slovaque eut dernièrement l'idée de réclamer des réparations, dues aux Slovaques pour des impôts indûment recouvrés et pour les dommages que les Tchèques ont causé à la Slovaquie par des mesures tarifaires et autres.

Le mécontentement politique et économique de la Slovaquie est un des appuis les plus solides de la justice de la campagne revisionniste hongroise. Tandis que M. Benès, ministre des Affaires étrangères, combat à toute force cette campagne-là, imaginant de nouveaux moyens pour induire en erreur l'opinion de l'étranger, il se produit, presque chaque jour, des événements motivant la nécessité de la revision en Slovaquie et en Ruthénie. Seule la revision, et non le récent pacte belliqueux de la Petite Entente, pourrait remédier aux maux de l'Europe centrale, dont M. Coudenhove-Kalergi dit, dans une étude récente, qu'ils pourraient amener une révolution,

Contre la revision, M. Benès, en créant en 1920 la Petite Entente, s'efforçait de se défendre en deux directions. C'est après l'essai Paléologue qu'il s'empressa de faire la Petite Entente, pour parer à une décision éventuelle, favorable à la revision, des Grandes Puissances, et aux efforts de la Hongrie.

La Petite Entente ayant une tendance à diviser et non à unir, contribue à balkaniser l'Europe centrale. Faisant

dépendre le règlement des rapports économiques du problème d'une alliance politique, c'est elle qui a aggravé le plus la situation économique de l'Europe centrale.

Dans ses exposés de janvier et de mars derniers, annonçant et motivant le pacte de Genève, M. Benès déclarait que 1933 sera une année décisive au point de vue de la revision.

Son optimisme est fondé sur le pacte de Genève, qui, d'après lui, constitue une „digue invincible” contre le revisionnisme.

Mais il se contredit dans son discours sur le but du pacte, en déclarant que celui-ci s'oppose non seulement à la revision, mais aussi à toute tendance intérieure visant à changer le régime des Etats de la Petite Entente. Cela, M. Benès le soulignait particulièrement. S'imagine-t-il cependant que si une révolution éclate dans l'un des pays balkaniques de la Petite Entente, les Tchèques pourront, malgré l'inquiétant mécontentement des Slovaques et des Ruthènes, accourir pour aider les Roumains-ou les Yougoslaves- à maintenir leur régime?

Le pacte de Genève n'a rien changé à la situation militaire, économique et aux autres conditions de la Petite Entente. Il n'a fait que renforcer leur contrôle mutuel. Sans la Hongrie, celle-là n'est qu'une coque de noix vide. La Petite Entente ne pourra guère réaliser ses plans économiques; depuis 1927, elle ne fait que forger des projets à cet égard, sans arriver à un résultat. M. Benès dit lui-même, dans son exposé de mars dernier, que s'ils ne pouvaient réaliser leur programme économique, ils ne parviendraient pas à leurs buts politiques. Cela est plus que probable: le trafic de chacun des pays de la Petite Entente avec un autre membre quelconque de cette Alliance est bien au-dessous du trafic que chacun d'eux fait avec la Hongrie et l'Autriche. En outre, les importations comme les exportations accusent une diminution rapide entre les trois pays de la Petite Entente.

La clef de la situation n'est pas là, elle est à Paris, dont dépend si la revision sera faite ou non à l'amiable. A plusieurs reprises, l'Occident a cherché à contribuer, par divers plans,

à la solution de la question européenne et de celle d'Europe centrale. Paneurope, confédération danubienne, fédération des pays de la Petite Entente avec l'Autriche, sans la Hongrie, aucun de ces projets n'a réussi; et aujourd'hui, le problème allemand rend bien plus urgent le règlement de l'ensemble desdites questions. Tant la France que l'Italie ont intérêt à ce qu'on règle la question d'Europe centrale. Sur un point — le problème de *l'Anschluss* — elles sont parfaitement d'accord. Or, ce dernier, devenu imminent à cause des changements de politique intérieure survenus en Allemagne et de la situation intérieure de l'Autriche, ne pourrait être éliminé que par le règlement de la question d'Europe centrale, y compris le règlement de la question hongroise. Malgré la constellation internationale actuelle, on peut espérer que la France, l'Italie et l'Angleterre, appuyées par les Etats-Unis, tomberont d'accord sur la revision du régime de l'Europe centrale. Pour la Hongrie, on proposerait un compromis, ayant pour objet de partager en deux l'ancienne Haute Hongrie. Mais les Hongrois, tant dans l'intérêt de la reconstitution de leur pays que pour sauver l'unité de la nation slovaque, doivent s'en tenir à leur but initial, qui est d'obtenir la réincorporation des territoires qui leur ont été enlevés. *Le peuple slovaque, ayant la facies hippocratique d'un peuple qui va mourir, se débat, impuissant, entre les griffes tchèques. Il ne peut compter sur aucun secours international, et s'il était abandonné des Hongrois, il périrait bientôt sous la domination des Tchèques. La campagne revisionniste hongroise a pour but la solution de questions politiques et territoriales. Tous les Hongrois sont d'accord sur ce point que, politiquement et au point de vue historique, l'année 1918 constitue une ligne de séparation nette entre les temps d'autrefois et les temps nouveaux et que les Hongrois et les Slovaques doivent oublier ce qui s'est passé avant et après 1918; ils formeront alors un front commun pour défendre leur existence et leurs intérêts nationaux. C'est sous le signe d'un développement libre que la fraternité hungaro-slovaque, celle de deux peuples qui devraient vivre côte à côte, deviendrait forte.*

La base de nos tendances revisionnistes, c'est notre désir de sauver les éléments faisant partie de notre nation qui ont été séparés de la Hongrie.

C'est pourquoi les Tchèques s'efforcent tant de transformer, ethniquement, les territoires habités par les peuples arrachés à la nation hongroise. Ce procédé est connu; d'après M. Radl, professeur tchèque à Prague, on ne peut espérer que le gouvernement et la politique tchèques y renoncent. En Hongrie, il y a toujours eu, il y a encore, une tendance à un rapprochement culturel et économique avec les Tchèques, afin de créer les conditions préalables d'un *modus vivendi* politique. Cependant, celui-ci devrait être fait en premier lieu pour la partie de la nation hongroise annexée à la Tchéco-Slovaquie, puisque, ainsi qu'il ressort de toutes les données à notre disposition, le droit des Hongrois à la libre vie nationale y sera bientôt complètement aboli. C'est en vain qu'on cherche à établir d'étroits rapports culturels et économiques avec le chauvinisme tchèque: on ne réussira jamais, par cette voie, à obtenir qu'ils cessent de dénationaliser les populations des territoires annexés.

Sous le prétexte de reslavisier l'étroit territoire de langue hongroise voisin du Csallóköz, une action néfaste y a été entreprise par les Tchèques, que seule la revision saurait enrayer. Conformément à ce que commande la politique des réalités, nous autres Hongrois, nous devons s'abstenir de donner dans des essais économiques romantiques; nous devons tenir compte de la réalité, des efforts tchèques visant à dénationaliser les populations ayant appartenu à la Hongrie et à en ruiner la culture; nous devons nous en tenir à notre but initial, qui est de sauver, par la revision, cette partie de notre nation qui, obligée de vivre sous la domination tchèque, y est exposée à périr.

1941 MÁR. -1.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

